

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ;
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО**

УДК 343.352:343.95:351.74

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2025.4.19>

Сергій Володимирович Івашко,

кандидат юридичних наук,

Пенітенціарна академія України (м. Чернігів),

кафедра кримінально-виконавчого та кримінального права (завідувач);

 <https://orcid.org/0000-0003-2547-9276>,

e-mail: s_ivashko@ukr.net

**ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ КРИМІНАЛЬНИМ
ПРАВОПОРУШЕННЯМ У ДЕРЖАВНІЙ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ**

У статті досліджено проблему запобігання корупційній злочинності в Державній кримінально-виконавчій службі України. Визначено, що корупційні прояви становлять загрозу державності, підривають довіру до влади та гальмують розвиток суспільства. Проаналізовано принципи антикорупційної політики, чинники виникнення корупції та їх загострення в умовах воєнного стану. Запобігання корупції розглянуто як систему правових, виховних і соціально-економічних заходів, спрямованих на усунення детермінант її проявів у Державній кримінально-виконавчій службі України та формування нульової толерантності до корупції.

Ключові слова: воєнний стан, запобігання, злочинність, протидія, корупційне кримінальне правопорушення, кримінальне провадження, корупція, запобігання корупції, органи та установи Державної кримінально-виконавчої служби України.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Запобігання корупційним проявам у суспільстві є однією з найголовніших проблем в Україні, яка набуває особливого значення в умовах запровадження правового режиму воєнного стану у зв'язку з війною росії проти нашої країни. Без перебільшення можна сказати, що корупція загрожує національній безпеці нашої держави, оскільки глибоко вкорінилась у всі сфери життєдіяльності: політичну, економічну, правову та соціальну.

Не менше небезпечним є існування корупційних проявів у діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України. На нашу думку, необхідно приділяти особливу увагу створенню механізмів

запобігання корупційних проявів у цій установі. Це пояснюється тим, що саме ця державна інституція має відносно замкнуте середовище, великий обсяг дискреційних повноважень персоналу та суттєво обмежений контроль за її діяльністю з боку суспільства. Тому створення механізму ефективного запобігання корупційним проявам у системі Державної кримінально-виконавчої служби України потребує наукового дослідження та практичного впровадження нормативно визначеного комплексу правових, економічних і соціально-виховних заходів.

Стан дослідження проблеми

Теоретичним підґрунтям дослідження питання запобігання корупційній злачинності стали праці таких вітчизняних учених, як О. Бандурка, Ю. Баулін, І. Богатирьов, О. Бусол, Р. Вереша, В. Голіна, І. Грабець, В. Глушков, О. Дудоров, О. Джужа, В. Дрьомін, А. Закалюк, А. Зелінський, О. Кальман, О. Колб, О. Костенко, Т. Корнякова, О. Литвак, О. Литвинов, В. Лисенко, М. Мельник, О. Соколенко, В. Тацій та ін. Наукові доробки зазначених фахівців містять низку системних положень, які стосуються запобігання корупційній злачинності в Україні, зокрема і в Державній кримінально-виконавчій службі України (далі – ДКВС України).

Мета і завдання дослідження

Метою статті є визначення правової природи корупційної злачинності у системі ДКВС України та чинників у механізмі її запобігання. Основним завданням статті є привернення уваги до проблеми запобігання корупційним кримінальним правопорушенням у ДКВС України в умовах правового режиму воєнного стану.

Наукова новизна дослідження

З урахуванням того, що нині відбуваються публічні громадські обговорення проекту Антикорупційної стратегії на 2026–2030 роки, у статті вперше запропоновано передбачити у Стратегії проблематику й очікувані стратегічні результати щодо запобігання корупції в діяльності ДКВС України. Це дало б змогу визначити чинники, які впливають на стан корупції в цьому правоохоронному органі, та механізми її запобігання.

Також наведено визначення запобігання корупції у ДКВС України. Це сукупність системних, взаємопов'язаних та злагоджених виховних, правових і соціально-економічних заходів, головною метою та завданням яких є усунення детермінантів учинення корупційних проявів серед службових осіб ДКВС України, а також створення такого соціального середовища, в якому прояви корупції є ризикованими та неприйнятними з моральної точки зору.

Виклад основного матеріалу

Війна російської федерації проти України та введення воєнного стану¹ вплинули на політичний, соціально-економічний та правовий простір нашої країни. Це стосується і характеру, і обсягів корупційних проявів.

Із початком активної фази війни та повномасштабного вторгнення зовнішній ворог для України один – він зрозумілий. Водночас існує внутрішній ворог – корупція. Руйнуючи засади нашої країни як демократичної та правової держави, корупційні прояви пронизали всі сфери суспільного життя, послаблюючи при цьому всі гілки влади. У період війни, коли демократичні держави світу допомагають Україні в боротьбі за її існування, корупційні прояви, часто у великих масштабах, особливо у сфері оборони, створюють у світі імідж нашої країни як корупційної, нездатної та небажаючої захистити себе.

І. Богатирьов, досліджуючи російсько-українську війну, зазначив, що війна призвела до кардинальних змін у політичній, економічній, соціальній і культурній галузі українського суспільства, тому одним із пріоритетних напрямів загальносоціального запобігання злочинності в умовах війни має стати прогнозована державна політика в соціально-економічній, організаційно-управлінській і кримінально-правових сферах [1, с. 97].

М. Пузирьов загострив увагу на доцільності реагувати в умовах воєнного стану на загрози національній безпеці з боку нових форм вияву економічної злочинності, а також на нові схеми вчинення кримінальних правопорушень та зрощення економічної, корупційної й організованої злочинності [2, с. 186–187].

Тому гостро постає питання створення реальних механізмів запобігання та протидії корупції, бо наявні не можуть повною мірою захистити суспільство від цього внутрішнього ворога. Це стосується і ДКВС України, яка створена для здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

На нашу думку, для визначення механізмів запобігання корупційній злочинності в системі ДКВС України необхідно зрозуміти сутність цього соціального-політичного, правового явища загалом.

Як зауважив М. Мельник, корупція як політико-економічна проблема стала сьогодні одним із найважливіших і найактуальніших політичних питань функціонування державного механізму та розвитку суспільства [3].

¹ Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022> (дата звернення: 04.10.2025).

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» корупція – це використання особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки / пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка / пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 ст. 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей¹.

Важливість визначення законодавцем поняття «корупція» зумовлюється її правовою сутністю та необхідністю порівняння з іншими кримінально караними й адміністративними правопорушеннями, політичними та іншими суспільними явищами.

На наше переконання, не можна стверджувати, що корупція повинна досліджуватися лише крізь призму Кримінального кодексу України, через кримінальні правопорушення, які реєструються у Єдиному реєстрі досудових розслідувань та щодо яких здійснюється досудове розслідування кримінальних проваджень. Передусім корупція є соціальним явищем, оскільки проникає в різні сфери суспільного життя (економіку, освіту, медицину, сферу оборони, правоохоронну діяльність, політику тощо), створюючи так звані подвійні стандарти, підриває основоположні конституційні принципи законності та верховенства права, здійснюючи при цьому дестабілізуючу функцію. І лише після цього можна розглядати корупцію як злочин, що підлягає покаранню згідно із законодавством.

У межах нашого дослідження зупинимося на запобіганні корупції у правоохоронній сфері, а саме в діяльності органів і установ ДКВС України. Дослідження запобігання корупції саме в діяльності цього правоохоронного органу зумовлене тим, що у ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» до суб'єктів, на яких поширюється його дія, законодавцем віднесені особи рядового і начальницького складу ДКВС України².

Запобігання корупції не може бути хаотичним або безструктурним, без визначення причин і умов виникнення цього протиправного явища. Механізми запобігання повинні враховувати ставлення самих працівників правоохоронних органів, зокрема ДКВС України, до корупційних проявів, ураховуючи специфіку виконуваних ними функцій та завдань, закріплених у законодавчих актах.

¹ Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> [дата звернення: 04.10.2025].

² Там само.

З урахуванням наведеного визначимо поняття запобігання корупції в ДКВС України: це сукупність системних, взаємопов'язаних та злагоджених виховних, правових і соціально-економічних заходів, головною метою та завданням яких є усунення детермінантів учинення корупційних проявів серед службових осіб ДКВС України, а також створення такого соціального середовища, в якому прояви корупції є ризикованими та неприйнятними з моральної точки зору.

Для розуміння чинних механізмів запобігання корупційним проявам звернемось до Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки (далі – Стратегія), затвердженої Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки»¹.

Так, розділ 3 Стратегії присвячений запобіганню корупції у пріоритетних сферах, до яких законодавцем віднесено, зокрема, суд, прокуратуру та органи правопорядку (підрозд. 3.1 Стратегії). Підрозділ 3.1.1 Стратегії охоплює проблемні питання недовіри до органів системи правосуддя. Питанням кваліфікаційного оцінювання суддів, відсутності дієвих механізмів підтримання доброчесності суддівського корпусу та реагування на встановлені факти впливу, тиску, втручання в їхню діяльність, наявності корупційних ризиків, зумовлених прогалинами в законодавстві та недосконалістю законодавства у системі правосуддя, присвячені підрозділи 3.1.2.–3.1.4 Стратегії. Підрозділ 3.1.5 Стратегії висвітлює проблеми у внутрішніх управлінських процесах в органах прокуратури, а підрозділ 3.1.6 розглядає відсутність ефективної моделі призначення на посади, оплати праці, просування по службі та розгляду дисциплінарних скарг у системі Національної поліції. Підрозділ 3.1.7 Стратегії присвячений проблемі вдосконалення процесу проведення незалежного оцінювання роботи антикорупційних органів і розроблення механізмів притягнення до відповідальності.

Системним аналізом Стратегії виявлено, що питання запобігання корупційній злочинності в діяльності ДКВС України не порушувалося та не досліджувалося в документі. На нашу думку, це є серйозною прогалиною. Адже, як було зазначено, ДКВС України є правоохоронним органом, який функціонує в замкнутому середовищі, з великим обсягом дискреційних повноважень, а також із суттєвими обмеженнями щодо контролю за його діяльністю з боку суспільства.

Отже, до пріоритетних сфер Стратегії законодавець відніс:

– правоохоронні органи, які реєструють і розслідують кримінальні правопорушення, зокрема корупційні;

¹ Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки : Закон України від 20.06.2022 № 2322-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20_дата_звернення:04.10.2025).

– прокуратуру, уповноважену здійснювати нагляд за досудовим розслідуванням у формі процесуального керівництва, нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, та за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, а також координують діяльність правоохоронних органів відповідного рівня у сфері протидії злочинності;¹

– суди, які розглядають кримінальні провадження, зокрема про корупційні кримінальні правопорушення.

Проте виникає цілком логічне питання: чому законодавець не вбачає проблему запобігання корупції саме у ДКВС України, яка займається виконанням судових рішень, зокрема у справах про корупційні кримінальні правопорушення? Адже діяльність цього органу здійснюється у відносно замкнутому середовищі, що створює додаткові ризики для виникнення корупційних проявів та ускладнює здійснення належного громадського контролю.

Державна кримінально-виконавча служба України – це правоохоронний орган. За визначенням законодавця, правоохоронні органи – це органи публічної влади, які перманентно виконують функцію захисту законності, прав і свобод людини, інтересів держави та юридичних осіб від незаконних дій або беруть безпосередню участь у нагляді і контролі за виконанням законів, а для виконання цих функцій наділяються повноваженнями щодо застосування державного примусу та передбачених законом засобів обмежень прав і свобод фізичних і юридичних осіб [4].

Корупція у правоохоронних органах загалом і у ДКВС України зокрема є серйозною загрозою подальшого існування нашої країни як правової та демократичної.

В. Васирик, досліджуючи питання причин учинення корупційних кримінальних правопорушень у ДКВС України, зазначив, що основними причинами корупції серед персоналу є: неналежне грошове забезпечення працівників, відсутність соціальних гарантій, але поряд із підвищенням заробітної плати повинно бути підвищення рівня юридичної відповідальності за подібні правопорушення, встановлення громадського контролю за діяльністю ДКВС України, прозорості процедури ухвалення рішень посадовими особами [5, с. 35].

І. Богатирьов зазначає, що важливою складовою в контексті мотивації працевлаштування до кримінально-виконавчої системи є

¹ Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення: 04.10.2025).

розроблення комплексних шляхів формування стійкої професійної мотивації, розвитку нових стимулів професійної кар'єри, зацікавленості в добросовісному виконанні службових обов'язків, запобігання наявним корупційним ризикам, насамперед на рівні кожної окремої установи. Не акцентуючи увагу лише на матеріальних стимулах, від самої людини, яка працює у кримінально-виконавчій службі України, також багато залежить, зокрема формування думки в суспільстві про престиж цієї професії в Україні [6, с. 87–88].

Щодо причин та умов учинення кримінальних правопорушень у кримінально-виконавчій системі, О. Джужа зазначив, що детермінанти пенітенціарної злочинності лежать у двох площинах. Перша площина детермінантів має зовнішній характер, тобто вони перебувають за межами кримінально-виконавчих установ. Друга площина детермінантів є внутрішня, оскільки перебуває в самій системі виконання покарань у вигляді позбавлення волі [7, с. 313–315].

Так, згідно з рейтингом, опублікованим Transparency International, Україна посідає 105 місце зі 180 країн, отримавши 35 балів. Якщо порівняти з попереднім роком, Україна за індексом сприйняття корупції втратила лише один бал. Transparency International як причину цього вказує наявність формального підходу до реформ або їхнє гальмування, що і стало наслідком зниження показників¹. Верховна Рада України щороку не пізніше 1 червня проводить парламентські слухання з питань реалізації Стратегії².

Стратегією визначено Концепцію формування державної антикорупційної політики у 2021–2025 роках. Метою Стратегії є досягнення суттєвого прогресу в запобіганні та протидії корупції, а також забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності всіх органів державної влади й органів місцевого самоврядування. У Стратегії корупція розглядається як ключова перешкода стабільному економічному зростанню і розбудові ефективних та інклюзивних демократичних інститутів.

Законодавець визначив основні напрями подальшого вдосконалення загальної системи запобігання та протидії корупції, а також пріоритетні сфери з точки зору подолання корупції. Суспільство ще більш активно цікавиться виявленням причин та умов корупційних проявів, можливістю суттєво вплинути на її рівень (не йдеться про

¹ Антикорупція на паузі. Україна в Індексі сприйняття корупції – 2024 // Transparency International Ukraine : сайт. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/> (дата звернення: 04.10.2025).

² Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки : Закон України від 20.06.2022 № 2322-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20> (дата звернення: 04.10.2025).

викорінення), законодавчим наділенням суб'єктів запобігання реальними механізмами впливу на її стан.

Тому в Україні запобігання корупційним проявам в умовах сьогодення визначається як один із важливих напрямів запобігання злочинності. Нинішній стан корупції в нашому суспільстві свідчить про те, що вона як соціальне явище з великим розмахом використовує стан війни, безкарності та неефективної діяльності спеціально створених антикорупційних органів. Саме тому завданням науковців є розроблення дієвих механізмів запобігання корупційним проявам для їх подальшого практичного втілення в життя.

Стратегією визначені основні принципи антикорупційної політики на 2021–2025 роки, серед яких:

1) оптимізація функцій держави та місцевого самоврядування, реалізація якої передбачає передусім усунення дублювання повноважень різними органами; тимчасове припинення реалізації малоефективних повноважень, що супроводжуються високим рівнем корупції, до запровадження належних процедур, які мінімізуватимуть відповідні корупційні ризики; усунення випадків реалізації одним і тим самим органом повноважень, поєднання яких створює додаткові корупційні ризики;

2) цифрова трансформація реалізації повноважень органами державної влади й органами місцевого самоврядування, прозорість діяльності та відкриття даних як основа для мінімізації корупційних ризиків у їхній діяльності;

3) створення на противагу наявним корупційним практикам більш зручних і законних способів задоволення потреб фізичних і юридичних осіб;

4) забезпечення невідворотності юридичної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, що створює додатковий стримувальний ефект для всіх суб'єктів правовідносин;

5) формування суспільної нетерпимості до корупції, утвердження культури доброчесності та поваги до верховенства права¹.

Дослідимо соціально-політичну сутність корупції. Загальновідомо, що явище корупції притаманне не лише нашій державі, а також країнам із слабко розвинутою економікою або ж є характерним лише для держав, де уведений правовий режим воєнного стану.

На наше глибоке переконання, корупція як соціально-політичне явище притаманна всім (!) без винятку державам світу. Корупція

¹ Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки // Національне агентство з питань запобігання корупції : офіц. сайт. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsiyna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf> (дата звернення: 04.10.2025).

існувала, існує і, на превеликий жаль, буде існувати доти, доки існуватимуть держави як форми організації політичної влади, які покликані впорядкувати суспільні відносини на певних територіях. І це потрібно прийняти кожному. Нагальне питання не в існуванні корупції, а в її масштабах, злочинних проявах у найбільш важливих суспільних сферах держави (економічній, політичній, соціальній, правоохоронній). Жодна з політичних систем, що існують у світі, не має абсолютного імунітету до корупційних проявів. Звідси завдання кожної країни полягає в нормативно-правовому та практичному обмеженні впливу корупції.

У цьому контексті для України необхідним є створення дієвих інструментів і механізмів запобігання та протидії цьому соціально негативному явищу. Особлива увага повинна бути приділена формуванню ефективних механізмів боротьби з корупцією в межах ДКВС України, оскільки саме ця інституція має певні особливості: замкнуте середовище, великий обсяг дискреційних повноважень працівників та обмежений контроль з боку суспільства.

Як і будь-яка інша політична система, ДКВС України не має і не може мати повного імунітету від корупційних проявів. Питання полягає лише в обсягах і характері таких проявів.

З огляду на це ефективне запобігання корупції в ДКВС України вимагає глибокого наукового дослідження та розроблення комплексних правових, економічних і соціально-виховних заходів. Важливу роль у цьому процесі також відіграють інституції громадських організацій, які можуть бути активними партнерами у боротьбі з корупцією.

На нашу думку, головну роль у механізмі запобігання корупції серед працівників ДКВС України відіграють заходи соціально-економічного характеру. До них належить створення таких умов праці, за яких у працівника ДКВС України не виникатиме бажання порушити закон та отримати незаконну винагороду за протиправні дії. Звісно, належні умови праці передбачають достатній рівень заробітної плати та гарантовані соціальні пільги, встановлені державою.

Наприклад, незаконний обіг наркотичних засобів у місцях позбавлення волі є одним із найнебезпечніших проявів кримінального середовища, що становить безпосередню загрозу не лише безпеці пенітенціарних установ, але й життю та здоров'ю осіб, які там утримуються.

Поширення наркотиків серед засуджених, як правило, має системний характер і здійснюється через налагоджені канали постачання, що включають передачу наркотичних засобів через так звані передачі, поштовий зв'язок, перекидання через огорожу, а також залучення окремих працівників установ виконання покарань до протиправної діяльності.

Саме участь персоналу ДКВС України у злочинній діяльності у сфері незаконного обігу наркотичних засобів є наслідком неналежного рівня соціально-економічних заходів та низького рівня заробітної плати.

Так, працівники Державного бюро розслідувань за сприяння Служби безпеки України та керівництва ДКВС України викрили та заблокували канал наркоторгівлі у Державній установі «Казанківська виправна колонія № 93» на Миколаївщині, до якого був причетний її співробітник. Зв'язок із постачальниками ув'язнені тримали через інспектора з нагляду і безпеки виправної колонії. За попередньою домовленістю засуджені замовляли наркотики, а отримувачем відправлення вказували свого наглядача. Отримавши посылку, він проносив її на територію колонії, де замовники розраховувались із ним за послугу.

Черговому постачанню наркотиків завадили правоохоронці 3 жовтня 2025 року, виявивши посылку з наркотичними речовинами під час огляду речей внутрішнім контролем колонії. Інспектор підозрюється в незаконному зберіганні, перевезенні з метою збуту небезпечних наркотичних засобів і психотропних речовин (ч. 2 ст. 307 Кримінального кодексу України). Йому обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою¹.

Звісно, низький рівень заробітної плати не є виправданням для працівника ДКВС України, який прийняв пропозицію передати наркотичні засоби засудженому за грошові кошти. Водночас саме це можна віднести до відсутності належного механізму запобігання корупційним проявам крізь призму неналежного соціально-економічного забезпечення діяльності ДКВС України.

До механізму запобігання корупційним проявам у діяльності ДКВС України доцільно включити нормативне забезпечення прозорої системи преміювання, яка виключатиме суб'єктивний вплив керівника на об'єктивне виконання працівником своїх посадових обов'язків.

Важливу роль у цьому механізмі відіграє громадський моніторинг діяльності ДКВС України, а також нормативне визначення порядку допуску правозахисних організацій, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та журналістів до моніторингу умов утримання засуджених.

¹ На Миколаївщині ДБР викрило працівника виправної колонії, який підпрацьовував «наркокур'єром» // Державне бюро розслідувань : офіц. сайт. 08.10.2025. URL: <https://dbr.gov.ua/news/na-mikolaivshhini-dbr-vikrilo-pracivnika-vipravnoi-kolonii-yakij-pidpracovuvav-narkokurerom> (дата звернення: 15.10.2025).

Висновки

Отже, проведене дослідження надало змогу сформулювати визначення поняття «запобігання корупції в ДКВС України» як сукупність системних, взаємопов'язаних і злагоджених виховних, правових та соціально-економічних заходів, головною метою яких є усунення детермінант корупційних проявів серед службових осіб ДКВС України, а також створення такого соціального середовища, в якому прояви корупції є ризикованими та неприйнятними з моральної точки зору.

Сьогодні механізми запобігання корупційним проявам у суспільстві загалом і діяльності ДКВС України зокрема не можуть задовольнити запит суспільства щодо стану законності.

На законодавчому рівні Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки визнала корупцію основним чинником, що загрожує та ставить під сумнів існування державності і національної безпеки України. Це має вагомі підстави, оскільки майже щодня в медіа з'являються повідомлення про виявлені корупційні прояви в різних сферах суспільного життя.

Не менш загрозлива ситуація зберігається в запобіганні корупційним проявам у системі ДКВС України, яка покликана здійснювати державну політику у сфері виконання кримінальних покарань. Цей правоохоронний орган має відносно замкнуте середовище та великий обсяг дискреційних повноважень своїх працівників.

Нині тривають публічні громадські обговорення проекту Антикорупційної стратегії на 2026–2030 роки. Вважаємо за доцільне включити у Стратегію питання щодо запобігання корупції в діяльності ДКВС України та визначити очікувані стратегічні результати в цьому напрямі. Це дозволило б виявити чинники, що впливають на стан корупції в цьому правоохоронному органі, а також визначити ефективні механізми її запобігання.

Список бібліографічних посилань: 1. Богатирьов І. Г. Російсько-українська війна: погляд кримінолога. Київ : АДЕФ-Україна, 2023. 244 с. 2. Пузирьов М. С., Дзюба В. С. Економічна злочинність в умовах воєнного стану як загроза національній та державній безпеці України. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. Спецвип. 1. С. 184–190. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566/2024-5-28>. 3. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії : монографія. Київ : Атіка, 2001. 304 с. 4. Тертишник В. Конституція України. Науково-практичний коментар. Вид. 3-тє, допов. і перероб. Київ : Алерта, 2024. 486 с. 5. Василік В. В. Сучасний стан і проблеми запобігання корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України // Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі : тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої Міжнар. дню боротьби з корупцією (м. Київ, 12 груд. 2019 р.) / МВС України ;

Нац. акад. внутр. справ ; Консультат. місія ЄС в Україні та ін. Київ : НАВС, 2019. С. 34–38. **6.** Богатирьов І. Г., Лісінков О. В. Стратегічні засади реформування Державної пенітенціарної служби України та їх науковий супровід. *Право і суспільство*. 2013. № 3. С. 83–89. **7.** Курс кримінології. Особлива частина : підручник / М. В. Корнієнко, Б. В. Романюк, І. М. Мельник та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужі. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 480 с.

Надійшла до редколегії 22.10.2025

Прийнята до опублікування 29.11.2025

Ivashko S. V. Prevention of Corruption-Related Criminal Offences in the State Penitentiary Service of Ukraine

The article examines the problem of preventing corruption-related crime in the State Penitentiary Service of Ukraine. It is noted that corruption-related crime has its own determinants of emergence and existence. It is stated that corruption offences in the state in general and in the penitentiary system in particular are a threat to the existence of society, a danger to its state and political organisation, i.e. to the existence of statehood. The main principles of anti-corruption policy, defined by the Anti-Corruption Strategy for 2021–2025, are considered.

It is noted that today society has a fairly active demand for information on the state of corruption, the identification of the determinants of its commission, and the need to develop effective mechanisms to prevent and counteract this socially negative phenomenon in order to ensure the proper trust of citizens in the authorities and the law enforcement system. It is noted that the problem of corruption has been exacerbated by the introduction of martial law in connection with Russia's war against Ukraine. It is proved that corruption undermines trust in state institutions, hinders economic development and demoralises society. The existence of corruption in the State Penitentiary Service of Ukraine poses an increased public danger, as corruption offences violate the rights and freedoms of citizens who are isolated from society.

Based on research into the legal and social nature of corruption, the concept of “corruption prevention in the State Penitentiary Service of Ukraine” has been defined as a set of systematic, interrelated and coordinated educational, legal and socio-economic measures whose main goal is to eliminate the determinants of corruption among officials of the State Penitentiary Service of Ukraine, as well as to create a social environment in which corruption is risky and morally unacceptable.

Keywords: martial law, prevention, crime, counteraction, corruption-related criminal offence, criminal proceedings, corruption, corruption prevention, bodies and institutions of the State Criminal-Executive Service of Ukraine.

